

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Kibertəhlükəsizlik
Təşkilatları Assosiasiyası

İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyin hüquqi aspektləri

fənni üzrə sillabus

Dr.Elvin Balacanov, Dr. Təbriz Raufoğlu, Vüqar Qədimov, Humay Hüseynova

Bu vəsait Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən "İnformasiya təhlükəsizliyi ixtisası üzrə elmi-metodiki tədris (çap və onlayn) vəsaitlərinin hazırlanması" layihəsi çərçivəsində hazırlanmışdır.

Nəşrin məzmununa görə donor məsuliyyət daşımır.

Dr.Elvin Balacanov, Dr. Təbriz Raufoğlu, Vüqar Qədimov, Humay Hüseynova
İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyin hüquqi aspektləri

Bakı – 2024.

Redaktor: Adil Əliyev

İnformasiya Təhlükəsizliyi sahəsində kadr potensialının gücləndirilməsi məqsədilə 2022-ci ildə Elm və Təhsil Nazirliyi və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin birgə təşəbbüsü ilə ölkənin aparıcı ali təhsil müəssisələrinin və müxtəlif dövlət qurumlarının nümayəndələri ilə yanaşı, dünyanın nüfuzlu universitet və şirkətlərində çalışan azərbaycanlı mütəxəssislər, o cümlədən AKTA sədri Elvin Balacanov, "ÖzünÖyrən" platformasının həmtəsisçisi Adil Əliyevin iştirakı ilə hazırlanmış təhsil proqramı elm və təhsil nazirinin 2022-ci il 28 iyul əmri ilə təsdiqlənmişdir.

Universitetlər tərəfindən adıçəkilən təhsil proqramının effektiv tətbiq olunmasına, proqramda öz əksini tapmış bəzi fənlərin tədrisinin sənayenin müasir tələblərinə uyğun hazırlanmasına dəstək vermək məqsədilə AKTA və "ÖzünÖyrən" əməkdaşları nümunəvi fənn sillabusları hazırlanmasına təşəbbüs göstərmişlər.

Bu nümunəvi fənn sillabusu həmin təşəbbüsün nəticəsi olaraq ərsəyə gəlmişdir.

©ÖzünÖyrən MMC – 2024, Azərbaycan

©Azərbaycan Kibertəhlükəsizlik Təşkilatları Assosiasiyası – 2024, Azərbaycan

<http://ozunoyren.com>

<http://akta.az>

1

İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyin hüquqi aspektləri

Fənn barədə

Bu fənn çərçivəsində informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizlik sahəsində yaranan ictimai münasibətləri tənzimləyən hüquq normalarının tədrisi həyata keçirilir. Fənnin tədrisi zamanı informasiya hüququnun əsasları, informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliklə bağlı normativ-hüquqi baza, informasiya sahəsində əsas insan hüquq və azadlıqlarının mühafizəsi mexanizmləri, eləcə də, fərdi məlumatların, habelə dövlət sirri təşkil edən və konfidensial informasiyanın mühafizəsinin hüquqi aspektləri, kibercinayətkarlığa qarşı mübarizənin hüquqi mexanizmləri, həmçinin informasiya müharibəsi/kibermüharibənin hüquqi aspektlərinin tədrisinə xüsusi diqqət yetirilməlidir.

Fənnin tədrisi çərçivəsində informasiya hüququnun müstəqil hüquq sahəsi kimi formalaşmasını şərtləndirən amillər, informasiya inqilabları və onların informasiya hüququnun inkişafına təsiri, informasiya hüququnun anlayışı və mahiyyəti kimi mövzulara dair dinləyicilərə geniş məlumat veriləcəkdir. Eyni zamanda informasiya hüququnun predmetini təşkil edən münasibətlərə, informasiya hüququnun beynəlxalq xarakterinə də toxunulacaqdır.

İnformasiya hüquq münasibətlərinin təsnifatı, informasiya cəmiyyətində inkişaf edən beynəlxalq münasibətlərin növləri tədris prosesinin tərkib hissəsi olacaqdır.

Azərbaycan Respublikasında informasiyalaşdırma sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, milli informasiya fəzasının formalaşdırılması, informasiyalaşdırma üzrə fəaliyyətin başlıca istiqamətlərinin təyini və meydana çıxan münasibətlərin tənzimlənməsi kimi başlıqlar da fənn çərçivəsində tədris ediləcəkdir. Həmçinin informasiyalaşdırma mühitində dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının, təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün müəssisə, idarə və təşkilatların, vətəndaşların hüquqlarının təmin olunması, informasiyalaşdırma mühitində elmi-texniki və istehsal siyasətinin formalaşdırılması və həyata keçirilməsi, informasiya prosesləri, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi sahəsində hüquqi bazanın inkişaf etdirilməsi istiqamətində mühazirələrə yer veriləcəkdir.

Fənnin məqsədi tələbələrə informasiyanın mühafizəsi, kibertəhlükəsizlik, informasiya təhlükəsizliyi, dövlət sirrinin mühafizəsi sahəsində biliklər vermək, onların qeyd olunan istiqamətlərdə nəzəri və praktiki cəhətdən peşəkar hazırlığını həyata keçirməkdir.

Fənn bir təhsil semestrində 75 akademik saat (40 saat - mühazirə, 35 saat - məşğələ) ərzində tədris olunur.

İlkin şərtlər

Mütləq:

- Kompüterdən sərbəst şəkildə istifadə etməyi bacarmaq.
- İngilis dilini texniki ədəbiyyatı başa düşəcək səviyyədə bilmək.

Tövsiyə edilən ədəbiyyat

1. İnformasiya Hüququ. Dərslük. Bakı: Nurlar, 2019, 448 Səh. (Ə.İ.Əliyev, A.N.İbrahimova, B.A.Məhərrəmov, Ş.S.Məmmədrzalı ilə həmmüəllifliklə).
2. “Kibercinayətkarlıq haqqında” Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə” 30 sentyabr 2009-cu il tarixli 874-IIIQ nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
3. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin Kommentariyası. H.e.d., prof. F.Y.Səməndərovun redaktəsi ilə. «Hüquq Yayın Evi» nəşriyyatı. Bakı, 2021. II hissə 800s.
4. Tallin Manual (NATO-nun Tallin Təlimatı), Cambridge University Press 2017.
5. Süni İntellekt, İnsan Hüquqları və Fərdi Məlumatların Təhlükəsizliyi. Bakı: Nurlar, 2021, 182 səh. (G.A. Rzayeva, A.N.İbrahimova)
6. European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI), Best Practice Manual for the Forensic Examination of Digital Technology, 2015, 68 p.
7. “Dövlət sirri haqqında” 07 sentyabr 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
8. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” 3 aprel 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
9. “Milli təhlükəsizlik haqqında” 29 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
10. Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı
11. “Məlumat azadlığı haqqında” 19 iyun 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
12. “İnformasiya əldə etmək haqqında” 30 sentyabr 2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
13. “Media haqqında” 30 dekabr 2021-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
14. “Biometrik informasiya haqqında” 18 iyul 2008-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
15. “Ətraf mühitə dair informasiya almaq haqqında” 12 mart 2002-ci il Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
16. “Dövlət sirri haqqında” 7 sentyabr 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
17. “Elektron imza və elektron sənəd haqqında” 9 mart 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
18. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
19. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 17 fevral tarixli 1136 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiya (2003-2012-ci il-

- lər)”.
20. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 2 aprel tarixli 359 Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2013-2020-ci illər üçün Milli Strategiya”.
21. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 sentyabr tarixli 2335 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2016–2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı”.
22. Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023–2027-ci illər üçün Strategiyası.
23. “Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti qərarı, 17 iyul 2023-cü il № 229
24. E. Balacanov, “Kibercinayətkarlıqla Mübarizədə Hüquqi Tənzimləmənin və Cinayət-Hüquqi Normaların Rolu və Əhəmiyyəti”, Azərbaycan Hüquq Jurnalı. 2020 (No1), S. 26-37.
25. T. Rafoğlu (Jafarov), Hukuki Yönleri ile Siber Alanda Yetki Sorunu, Adalet Yayın Evi, Ankara 2022.
26. E. Balajanov, “Setting the Minimum Age of Criminal Responsibility for Cybercrime” International Review Of Law, Computers & Technology, Volume 32, 2018 - Issue 1, P. 2-20.
27. E. Balacanov, Kritik informasiya infrastrukturunda kiber böhran hallarının idarə edilməsi xüsusiyyətləri (Key features of cyber crisis management in critical information infrastructure), Azərbaycan təhlükəsizlik orqanlarının fəxri rəhbəri” adlı elmi-praktiki konfrans, Bakı 2023.
28. T. Jafarov, “İç İşlərinə Karışmama İlkesi Bağlamında Enformasyon Tekeli Ve Dezenformasyon: Şangay İşbirliyi Örgütü Uygulamaları Açısından Bir Değerlendirme”. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 71 (2022): 1749-1773.

Dərs saatları

Dərsin növü	Mühazirə
Saatların miqdarı	30 saat
Laboratoriya işi	30 saat
Yekun	60 saat
Kreditlərin miqdarı	6
Həftəlik dərs yükü	4 saat

Hədəf auditoriya

Bakalavriat dərəcəsinin 050615 - "İnformasiya təhlükəsizliyi" ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr.

2

Fəndən gözlənilən nəticələr

Əsas: Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirinin 28 İyul 2022-ci il tarixli, F-463 sayılı əmri ilə təsdiqlənmiş, Bakalavriat səviyyəsinin "İnformasiya təhlükəsizliyi" ixtisası üzrə təhsil proqramı.

"İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyin hüquqi aspektləri"	
"fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)"	
FTN 1	İnformasiya hüququnun əsasları, mənbələri, hüquq münasibətlərinin elementləri, hüquq normalarının subyektləri barədə biliklər qazanmalı, habelə informasiya sahəsində əsas insan hüquq və azadlıqlarını öyrənməlidir.
FTN 2	Azərbaycan Respublikasında informasiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, müvafiq strategiya və dövlət proqramları barədə biliklər əldə etməli, eləcə də ölkənin informasiya sahəsində milli təhlükəsizlik maraqları və informasiya təhlükəsizliyi siyasəti ilə bağlı biliklərə yiyələnəlməlidir.
FTN 3	İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliklə bağlı rəhbər normativ hüquqi aktlarla tanış olmalı və onların tələblərini bilməlidir.
FTN 4	Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində hüquqi və təşkilati məsələlər, eləcə də, infrastruktur obyektlərinin təsnifatlaşdırılması, minimal təhlükəsizlik tələbləri, nəzarət mexanizmləri barədə ümumi biliklərə yiyələnəlməlidir.
FTN 5	Fərdi məlumatların, eləcə də dövlət sirri təşkil edən və konfidensial informasiyanın, habelə peşə, kommersiya, istintaq və məhkəmə sirrinin mühafizəsi sahəsində müvafiq qanunvericiliyin tələblərini bilməli, eləcə də mövcud qanunvericiliyinin tələblərinin pozulmasına görə nəzərdə tutulan məsuliyyət tədbirlərini öyrənməlidir.
FTN 6	Kibercinayətlərin anlayışı, təsnifatı, və kibercinayətkarlığa qarşı mübarizənin hüquqi əsasları, habelə informasiya müharibəsi və kibermüharibə anlayışları və onların xüsusiyyətləri, müasir çağırışlar və hibrid müharibələrin hüquqi aspektləri barədə ümumi biliklər əldə etməlidir.

3 | Mövzular

Mövzu 1.

İnformasiya hüququnun əsasları, mənbələri, hüquq münasibətlərinin elementləri, hüquq normalarının subyektləri.

1. İnformasiya hüququnun müstəqil hüquq sahəsi kimi formalaşmasını şərtləndirən amillər. İnformasiya inqilabları və onların informasiya hüququnun inkişafına təsiri. İnformasiya hüququnun anlayışı və mahiyyəti. İnformasiya hüququnun predmetini təşkil edən münasibətlər. İnformasiya hüququnun beynəlxalq xarakteri. İnformasiya hüququ kompleks hüquq sahəsi kimi. İnformasiya hüququnun əsas anlayışları.
2. İnformasiya hüquq münasibətlərinin anlayışı və quruluşu. İnformasiya hüquq münasibətlərinin formal və faktiki məzmunu. İnformasiya hüquq münasibətlərinin obyektləri. İnformasiya hüququnun obyektlərinə dair konsepsiyalar: monistik konsepsiya, plüralistik konsepsiya, informasiya hüquq münasibətinin obyektini onun hüquqi rejiminə əsasən şərh edən konsepsiya. İnformasiya hüququnda hüquqi faktların anlayışı və mahiyyəti.
3. İnformasiya hüquq münasibətlərinin təsnifatı. İnformasiya cəmiyyətində inkişaf edən beynəlxalq münasibətlərin növləri.
4. İnformasiya hüququnun metodları. İnformasiya hüququnun hüquqi tənzimləmə vasitələri. İnformasiya hüququnun imperativ və dispozitiv tənzimləmə metodları. İnformasiya hüququnun funksiyaları. İnformasiya hüququnun sistemi.

Mövzu 2.

Azərbaycan Respublikasında informasiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri, müvafiq strategiya və dövlət proqramları, ölkənin informasiya sahəsində milli təhlükəsizlik maraqları və informasiya təhlükəsizliyi siyasəti.

1. İnformasiya sahəsində dövlət siyasətinin anlayışı və məzmunu. İnformasiya sahəsində dövlət siyasətinin məqsəd və vəzifələri. Dövlətin informasiya siyasətinin həyata keçirilməsinin hüquqi əsasları. İnformasiya sahəsində dövlət siyasətinin hüquqi və təcrübi problemləri.
2. İnformasiya sahəsində tənzimləyici funksiyaları daşıyan dövlət orqanlarının sistemi. İnformasiya əldə etmək hüquqlarını təmin edən dövlət orqanlarının səlahiyyətləri. İnformasiyanın mühafizəsi sahəsində səlahiyyətli dövlət orqanlarının sistemi və hüquqi statusu. İnformasiyalaşdırma prosesində dövlət və yerli özünüidarə orqanlarının qarşılıqlı fəaliyyəti.
3. Azərbaycan Respublikasında dövlətin informasiya siyasətinin əsas istiqamətlərini müəyyən edən qanun və qanun qüvvəli aktlar. Milli strategiyalarda informasiya siyasətinin istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi və onların realizəsini planlaşdıran dövlət proqramları.

4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 may 2007-ci il tarixli “Azərbaycan Respublikasının milli təhlükəsizlik konsepsiyasının təsdiq edilməsi haqqında” Sərəncamı.
5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 17 fevral tarixli 1136 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli Strategiya (2003-2012-ci illər)”.
6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 2 aprel tarixli 359 Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair 2013-2020-ci illər üçün Milli Strategiya”.
7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 sentyabr tarixli 2335 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında informasiya cəmiyyətinin inkişafına dair Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2016–2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı”.
8. Azərbaycan Respublikasının informasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliyə dair 2023–2027-ci illər üçün Strategiyası.
9. Azərbaycan Respublikasında informasiyalaşdırma sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri. Milli informasiya fəzasının formalaşdırılması.
10. İnformasiyalaşdırma üzrə fəaliyyətin başlıca istiqamətlərinin təyini və meydana çıxan münasibətlərin tənzimlənməsi. İnformasiyalaşdırma mühitində dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarə orqanlarının, təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün müəssisə, idarə və təşkilatların, vətəndaşların hüquqlarının təmin olunması.
11. İnformasiyalaşdırma mühitində elmi-texniki və istehsal siyasətinin formalaşdırılması və həyata keçirilməsi. İnformasiya prosesləri, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi sahəsində hüquqi bazanın inkişaf etdirilməsi.

Mövzu 3

İnformasiya təhlükəsizliyi və kibertəhlükəsizliklə bağlı rəhbər normativ hüquqi aktlar.

1. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” 3 aprel 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
2. “Milli təhlükəsizlik haqqında” 29 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
3. “Məlumat azadlığı haqqında” 19 iyun 1998-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
4. “İnformasiya əldə etmək haqqında” 30 sentyabr 2005-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
5. “Biometrik informasiya haqqında” 18 iyul 2008-ci il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
6. “Vətəndaşların müraciətləri haqqında” 30 sentyabr 2015-ci il tarixli Azərbaycan

Respublikasının Qanunu.

7. "Ətraf mühitə dair informasiya almaq haqqında" 12 mart 2002-ci il Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
8. "Media haqqında" 30 dekabr 2021-ci il Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
9. "Dövlət sirri haqqında" 7 sentyabr 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.
10. "Elektron imza və elektron sənəd haqqında" 9 mart 2003-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Qanunu.

Mövzu 4

Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin olunması sahəsində hüquqi və təşkilati məsələlər, infrastruktur obyektlərinin təsnifatlaşdırılması, minimal təhlükəsizlik tələbləri, nəzarət mexanizmləri.

1. Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydaları.
2. Kritik informasiya infrastrukturunu obyektlərinin müəyyən edilməsi.
3. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində səlahiyyətli orqanlar.
4. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların, habelə fərdi məlumatların toplanılmasını və işlənilməsinə həyata keçirən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi, dövlət sirri və fərdi məlumatlar haqqında qanunvericiliyin tələbləri.
5. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblər.
6. Kibertəhlükəsizlik xidməti provayderinə, onun işçi heyətinə, texnoloji resurslarına və fəaliyyət proseslərinə dair tələblər.
7. Kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sistemi.
8. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə fəaliyyətin təşkili. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi vəziyyətinə nəzarət.

Mövzu 5

Fərdi məlumatların, eləcə də dövlət sirri təşkil edən və konfidensial informasiyanın, habelə peşə, kommersiya, istintaq və məhkəmə sirrinin mühafizəsi sahəsində müvafiq qanunvericilik, eləcə də mövcud qanunvericiliyin tələblərinin pozulmasına görə nəzərdə tutulan məsuliyyət tədbirləri.

1. İnformasiyanın təsnifat meyarları. Əldə olunma növünə görə informasiyanın ümumi istifadə üçün açıq və alınması məhdudlaşdırılan informasiyalara bölgüsünün hüquqi əsasları. Açıq informasiya və onun hüquqi təbiəti.
2. Əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyaların hüquqi rejimi. Gizli (konfidensial) xarakter daşıyan informasiyanın hüquqi tənzimlənməsi metodları.
3. Süni intellekt və fərdi məlumatların təhlükəsizliyi. Süni intellekt sistemlərinin təsir

- istiqlamətləri. Süni intellekt sistemlərinin tətbiqi zamanı fərdi məlumatların qorunması ilə əlaqədar hüquqlar.
4. Dövlət sirrini təşkil edən məlumatlar və onların məxfiləşdirilməsinin prinsipləri. Dövlət sirrini təşkil edən məlumatların istehsalı, ötürülməsi və istifadəsi zamanı yaranan informasiya hüquq münasibətlərinin tənzimlənməsi xüsusiyyətləri. Dövlət sirrini təşkil edən məlumatlarla bağlı meydana çıxan informasiya hüquq münasibətlərinin subyektləri və onların davranış qaydalarının imperativ formada müəyyən edilməsi. Dövlət sirrinə aid edilməyən və məxfiləşdirilməyən məlumatlar.
 5. Kommersiya sirri hesab edilən məlumatlar və məlumatın kommersiya sirrinə aid edilməsinin meyarları. Kommersiya sirri rejiminin müəyyən edilməsi. Əmək münasibətlərində kommersiya sirrinin qorunması. "Nou-hau"nun kommersiya sirri rejimində hüquqi mühafizəsinin xüsusiyyətləri.
 6. Bank sirrini təşkil edən informasiya və onun hüquqi rejimi. Peşə (həkim, vəkil, notariat), kommersiya, istintaq və məhkəmə sirlərini təşkil edən məlumatların informasiya qanunvericiliyi ilə mühafizəsi.
 7. Peşə sirrinin hüquqi rejimi və onun fərqli xüsusiyyətləri.
 8. İstintaq və məhkəmə sirlərinin hüquqi tənzimlənməsi
 9. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsinin əsasları. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsinə qoyulan məhdudiyətlər.
 10. Fərdi məlumatlar və onların konfidensial və açıq kateqoriyalara bölgüsünün hüquqi əsasları. Şəxsi və ailə həyatına dair məlumatların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyətlər. Şəxsiyyətin onun haqqında toplanmış məlumatla tanış olmaq hüququ və bu hüququn realizəsinin təminat mexanizmləri

Mövzu 6

Kibercinayətlərin anlayışı, təsnifatı, və kibercinayətkarlığa qarşı mübarizənin hüquqi əsasları

1. Qlobal və milli kontekstdə kibercinayətkarlıq.
2. Kibercinayətkarlığa qarşı mübarizədə spesifik çətinliklər və imkanlar.
3. Milli və beynəlxalq hüquqda kibercinayətlərin anlayışı, təsnifatı və xarakteristikası.
4. Rəqəmsal sübutlar, onların müəyyənləşdirilməsi, toplanılması, sənədləşdirilməsi, saxlanması, istifadə olunması, mühafizəsi və təqdim olunması.
5. Milli və beynəlxalq əməkdaşlıq mexanizmləri.

Mövzu 7

İnformasiya müharibəsi və kibermüharibə anlayışları və onların xüsusiyyətləri, müasir çağırışlar və hibrid müharibələrin hüquqi aspektləri

1. Kibermüharibə anlayışı və xarakteristikası, klassik müharibə anlayışı ilə qarşılaş-

dırılması.

2. İnformasiya müharibəsi və kibermüharibə anlayışları arasında müqayisə. Kibersihahlar. Bubi tələlərinin kiber versiyaları.
3. Kibermüharibə və Beynəlxalq Humanitar Hüquq.
4. Gücdən istifadənin qadağan olunması prinsipi və kibermüharibə.
5. Özünü müdafiə hüququ kiberhücumlar kontekstində.
6. Klassik hüququn kibermüharibə zəminində tətbiqinin mümkünlüyü.

4

Müəlliflər barədə

Dr. Elvin Balacanov

Hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Elvin Balacanov Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Leeds Universitetində magistr və doktorantura (PhD) təhsili almış və hazırda, Bakı Dövlət Universitetində və digər ali təhsil müəssisələrində kibercinayətkarlığa qarşı mübarizə və informasiya hüququ üzrə müvafiq fənnlərin tədrisini həyata keçirir. Elmi jurnallarda dərc edilən bir sıra məqalələrin müəllifidir.

Dr. Təbriz Raufoğlu

Təbriz Raufoğlu 2022-ci ildə kiberməkanda yurisdiksiya problemindən bəhs edən elmi işini Ankara Universitetində müdafiə edərək hüquq elmləri üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür. 2019-2020-ci illər aralığında Avropa Birliyinin təqaüd proqramı ilə Almaniyanın Tübingen Universitetinin Hüquq Fakültəsində araşdırmaçı-doktorant olaraq akademik tədqiqatlar həyata keçirmişdir. 2023-cü ilin fevral ayından etibarən Ankara Elm Universitetinin Beynəlxalq Hüquq kafedrasının müəllimidir. Elmi jurnallarda dərc edilən məqalələrin və bir monoqrafiyanın müəllifidir.